

TÜRKİYE’DE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYO- KÜLTÜREL ÖZELLİKLERİNİN TESPİTİ VE ANALİZİ: İSTANBUL ÖRNEĞİ

(Analysis and Determination of Socio-Cultural Features of the
University Students in Turkey: Case of Istanbul)

Doç. Dr. Mehmet KARAKUYU

*Fatih Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü
mkarakuyu@fatih.edu.tr.*

Selin GÜZELGÜL YÖNDEM

Fatih Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü

ÖZET

Üniversite yaşamı insan hayatındaki en önemli süreçlerden biridir. Bunda insanın meslek sahibi olması için aldığı eğitimin yanı sıra kendi hayatını kurması öncesinde yarı bağımsız bir hayat sürdürmesinin, kendi arkadaş grubunu oluşturmasının ve kendisini hayata hazırlayacak bilgi, beceri ve kültürü elde etmesinin önemi büyüktür. Çünkü bu dönemde öğrenciler genel itibariyle ekonomik olarak ailelerine bağımlı olmakla beraber zamanını yönetme, arkadaş grubunu seçme/oluşturma, istediği sosyal ve kültürel aktiviteleri yapma bakımından özgürdürler ve belirli sorumluluklar almaktadırlar. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı da İstanbul’daki üniversitelerde okuyan öğrencilerin sosyo-kültürel özelliklerini tespit etmek ve ayrıca devlet üniversitelerinde okuyan öğrenciler ile vakıf üniversitelerinde okuyan öğrenciler arasında bu özellikler bakımından farklılık olup olmadığını ortaya koymaktır. Bu amaçla İstanbul’daki on bir üniversitede üniversite öğrencilerine anketler yapılmış ve bulgular değerlendirilmiştir.

***Anahtar Kelimeler:** İstanbul, üniversite, öğrenci, devlet üniversitesi, vakıf üniversitesi.*

ABSTRACT

University life is one of the most important periods of human life. Receiving education to have your own profession, having a semi-dependent life before founding your own life, forming your own group of friends and gaining the knowledge, skills and culture to become prepared for life have big share in this fact. Because in this period while the students are economically dependent on their families on overall, they are free in terms of time management, selection/forming of friend group, performing social and cultural activities and

*TÜRKİYE'DE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYO-KÜLTÜREL ÖZELLİKLERİNİN TESPİTİ
VE ANALİZİ: İSTANBUL ÖRNEĞİ*

they take certain responsibilities. In this scope the purpose of this study is the determination of socio-cultural properties of students receiving education in Istanbul universities and also finding out whether there are such differences between students of state universities and students of foundation universities. Surveys have been carried out with university students of eleven Istanbul universities with this purpose and findings have been evaluated.

Keywords: *İstanbul, university, student, state university, foundation university.*

GİRİŞ

İnsan hayatının en önemli evrelerinden biri hiç şüphesiz üniversite yıllarıdır. Bu yıllarda alınan eğitim, yaşanılan çevre ve elde edilen kazanımlar insanın bundan sonraki hayatında etkili olmakta ve onu şekillendirmektedir. Ayrıca üniversite yıllarında öğrenciler çok farklı sosyo-kültürel ortamlardan gelen kişilerle beraber olurlar ve onlarla etkileşime girerler (Özel 2006: 318). İnsan yaşamının en önemli aşamalarından biri olan bu dönem dinamik, dinamik olduğu kadar da yeniliklere ve değişimlere çok açıktır. Bu nedenle de çok dikkatli olunması gereken bir dönemdir ve özellikle üniversite öğrenimini ailesinin yanında geçirmeyen öğrenciler için de daha bir önem kazanmaktadır. Çünkü öğrenciler bu dönemde ailelerinden ayrı yaşamakta, yalnızlık çekmekte, barınma ve beslenme gibi sorunlarla baş etmekte, boş zamanlarını değerlendirmekte kendi bütçesini yönetmekte, sorumluluklar almakta ve daha özgür hareket edebilmektedirler. Ayrıca öğrenciler yeni bir ortama girdiği için de kimlerle arkadaşlık edeceği ve boş zamanlarını kimlerle ve nerelerde değerlendireceği konularında zorlanmakta ve kendi arkadaş grubunu oluşturması ve bulması da zaman almaktadır (Kır 2007: 315). Bu durum sadece ailesinden uzakta yaşayan öğrenciler için geçerli olmamakla birlikte onlar için daha da zor olmaktadır. Üniversite öğrenciliğini ailesinin yanında geçiren öğrencilerde ilk defa akrabalarından, mahalle arkadaşlarından ve lise arkadaşlarından farklı ortamlarda yeni bir hayat kurmaya çalışmaktadır. Bu nedenle ister ailesinin yanında, isterse farklı bir şehirde yaşasın üniversite hayatı öğrencilerin sosyalleşme ve birey olma sürecini hızlandırmakta ve kendi ayakları üzerinde durmalarını sağlamaktadır. Bu sırada öğrencilikten, toplumun bir bireyi olma sürecine giren öğrenciler

toplumun kültürel değerlerinin ve değer yargılarının farkına varmakta ve toplumun bir bireyi haline gelmektedir (Kır 2007: 315). Bu nedenle ailesi İstanbul'da olmasına rağmen birçok öğrenci bu sosyalleşme sürecini hızlandırmak, kendi ayakları üzerinde durabilmek ve daha özgür bir hayat yaşamak için özel eve çıkmakta ve burada arkadaşlarıyla beraber kalmaktadır. Tabii ki bunda zaman zaman okudukları üniversitenin ailesinin yaşadığı yere uzak olmasının da etkisi vardır. Ancak ailesiyle aynı ilçede hatta aynı semtte arkadaşlarıyla özel bir ev tutan ve öğrenciliğini bu şekilde yaşamayı tercih eden birçok öğrenci bulunmaktadır.

Yeni bir yer ve yeni bir ortamda ihtiyaç ve beklentileri artan ve arayış içerisinde bulunan öğrenciler çeşitli arkadaş grupları oluşturmakta veya var olan arkadaş gruplarına katılmaktadır. Üniversite öğrencileri bir geçiş dönemi yaşadığından ve kişilikleri tam oluşmadığından tercih ve eğilimleri sürekli değişiklikler göstermektedir. Bu arayışlar ve denemeler sırasında gelmiş olduğu ortamlarla çelişmeyen ya da çatışmayan veya aradığı ortamı bulabilen öğrenciler daha sağlıklı bir kişilik gelişimi gösterirken aradığı ortamı bulamayan öğrenciler yalnızlık çekmekte, içine kapanmakta, kendilerini oraya ait hissetmemekte ve mutsuz olmaktadır. Bu geçiş dönemindeki hızlı ve önemli değişiklikler bazen gençlerin ruhsal dengelerini bozmakta ve gençlik bunalımı yaşamalarına neden olabilmektedir (Enç 1976; Kılbaş 1995: 15-17; Kır 2007: 309). Bu da dolayısıyla derslerine yansımakta ve derslerinde başarılı olamamaktadırlar. Bunun yanında farklı arkadaş gruplarının ve kurumların etkileri altında kalan ve daha önceki hayatı ve değer yargılarıyla çatışma yaşayan öğrenciler bazen yabancılaşmış bir kişilik içine girebilmektedirler (Kır 2007: 316).

YÖNTEM

Bu çalışmanın amacı da İstanbul'da okuyan üniversite öğrencilerinin yaşam şartlarını, eğitim ve barınma durumlarını, ekonomik şartlarını tespit etmek ve sosyo-kültürel durumlarını ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda öğrencilerin belirtilen özelliklerini tespit etmek amacıyla 32 sorudan oluşan yapılandırılmış bir anket formu hazırlanmış ve anketler 2009-2010 Eğitim-Öğretim Yılı'nda yüz yüze görüşme metodu ile yapılmıştır. Araştırmanın evrenini İstanbul'daki üniversitelerde okuyan tüm öğrenciler oluştururken çeşitli nedenlerle tüm

*TÜRKİYE'DE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYO-KÜLTÜREL ÖZELLİKLERİNİN TESPİTİ
VE ANALİZİ: İSTANBUL ÖRNEĞİ*

üniversitelerde anketler sağlıklı yapılamadığından örneklem grubunu on bir tane üniversitedeki 660 öğrenci oluşturmuştur. Anket yapılan üniversiteler şunlardır; İstanbul Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi, Fatih Üniversitesi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Arel Üniversitesi, Kültür Üniversitesi, Haliç Üniversitesi, Kadir Has Üniversitesi, Yeditepe Üniversitesi. Bu üniversitelerin dört tanesi devlet üniversitesi iken yedi tanesi vakıf üniversitesidir. Örneklem grubundaki öğrenciler fakülte, bölüm ve cinsiyet farkı gözetilmeden tesadüfi olarak seçilmiş ve her bir üniversitede 60'ar tane olmak üzere toplamda 660 anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Aslında daha fazla yapılan bu anketlerden güvenilirliği düşük olanlar çıkarılmış ve her bir üniversiteden 60'ar tane anket sonucu değerlendirmeye alınmıştır. Anket sonuçları excel formatında bilgisayara girilmiş, frekans ve yüzdesel dağılım grafikleri yapılarak sonuçların analizi yapılmış ve yorumlanmıştır. Bulguların analizi yapılırken devlet üniversitelerinde okuyan öğrenciler ile vakıf üniversitelerinde okuyan öğrenciler arasında farklılıkların olup olmadığını tespit etmek amacıyla bulgular bu iki grup arasında karşılaştırmalar yaparak değerlendirilmiştir.

BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

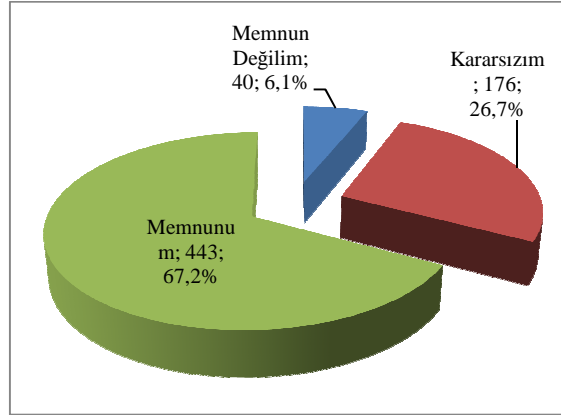
Öğrencilerin Genel Özellikleri

Öğrencilerin sosyo-kültürel özellik ve yaşamlarının değerlendirilmesinde öncelikle yaş ve cinsiyet gibi genel özelliklerin etkisi vardır. Bu yüzden öncelikle ankete cevap veren üniversite öğrencilerinin yaş, cinsiyet, vb. özellikleri belirlemek için bazı sorular sunulmuştur. Ankete katılanların % 54,5'i (360 öğrenci) kız öğrencilerden % 44,5'i (300 öğrenci) erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Yine ankete cevap veren öğrencilerin % 18,3'ü 20 yaşında iken, % 17,9'u 21 yaşında, % 17,1'i 23 yaşında, % 15'i 22 yaşında, % 10,3'ü 19 yaşında, % 9,2'si 24 yaşında, % 4,8'i 25 yaşında, % 3,3'ü 18 yaşında, % 2,7'si 26 yaşında ve % 1,2'si 27 yaş ve üzerindedir. Bu sonuçlara göre örneklem grubundaki üniversite öğrencilerinin genel yaş ortalaması 21,7'dir. Bunun yanında öğrencilerin % 27,3'ü birinci sınıfa giderken, % 31,7'si ikinci sınıfa, % 15,9'u üçüncü sınıfa, % 24,2'si dördüncü sınıfa ve % 0,9'u da uzatmalı öğrencilerden oluşmaktadır. Örneklem grubundaki birinci sınıfların yaş ortalaması 20,06 iken (devlet

üniversitelerinde 19,7 iken vakıf üniversitelerinde 20,2) ikinci sınıfların yaş ortalaması 21,3 (devlet üniversitelerinde 20,7 iken vakıf üniversitelerinde 21,6), üçüncü sınıfların 22,4 (devlet üniversitelerinde 22,3 iken vakıf üniversitelerinde 22,5) ve dördüncü sınıfların yaş ortalaması 23,4'tür (devlet üniversitelerinde 23,2 iken vakıf üniversitelerinde 23,5). Bu sonuçlara göre vakıf üniversitelerinde okuyan öğrencilerin yaş ortalamaları, aynı sınıflardaki devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilerin yaş ortalamalarına göre daha büyük olduğu ve bunun yanında vakıf üniversitelerindeki erkek öğrencilerin yaş ortalamalarının aynı sınıftaki kız öğrencilere göre de daha fazla olduğu görülmektedir.

Eğitim ve Barınma Durumları

Öncelikle öğrencilerin İstanbul'da üniversite eğitimi almaktan memnuniyet durumlarına bakıldığında 67,2'sinin memnun olduğu, % 26,7'sinin kararsız olduğu ve % sadece 6,1'inin memnun olmadığı görülmektedir (Şekil 1). Ayrıca İstanbul'dan memnuniyet durumlarında devlet ve vakıf üniversitelerinde okuyan öğrenciler arasında kayda değer bir farklılık bulunmamaktadır.

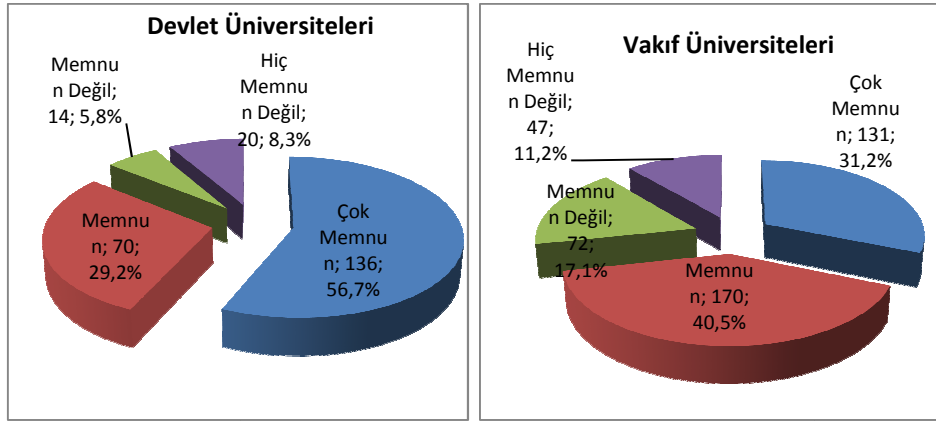

Şekil 1: Öğrencilerin İstanbul'da öğrenim görmekten memnuniyet durumları.

Öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversiteden memnuniyet durumlarına bakıldığında öğrencilerin % 40,5'inin çok memnun olduğu, % 36,4'ünün memnun olduğu, % 13'ünün memnun olmadığı ve % 10,2'sinin hiç memnun olmadığı görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin memnuniyet durumları devlet ve vakıf üniversitelerinde okuyan öğrenciler arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Nitekim devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilerin % 56,7'si üniversitesinden çok

TÜRKİYE'DE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYO-KÜLTÜREL ÖZELLİKLERİNİN TESPİTİ VE ANALİZİ: İSTANBUL ÖRNEĞİ

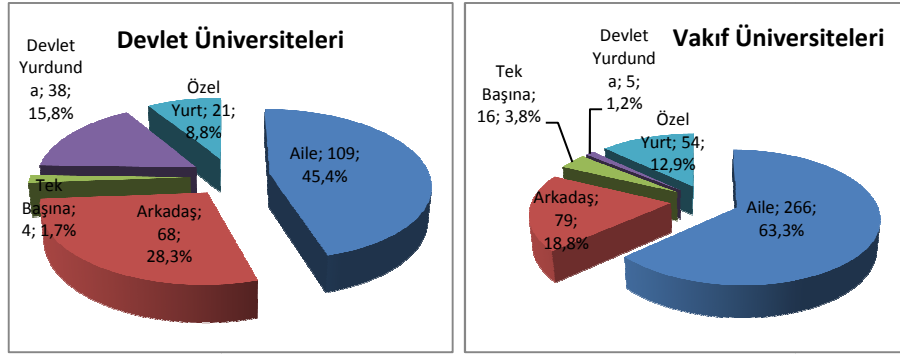
memnunken % 29,2'si memnun, % 5,8'i memnun değil ve % 8,3'ü hiç memnun değildir (Şekil 2). Vakıf üniversitelerinde okuyan öğrencilerin ise % 31,2'si çok memnunken % 40,5'i memnun, % 17,1'i memnun değil ve % 11,2'si hiç memnun değildir (Şekil 2). Bu sonuçlara göre devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilerin % 85,9'u memnun ve çok memnunken vakıf üniversitelerinde bu oran % 71,7'ye düşmektedir. Vakıf üniversitelerinde okuyan öğrencilerde memnuniyetin daha düşük olmasında öğrenciler üniversiteye ücret ödediğinden dolayı beklentilerinin fazla olmasının etkisi olduğu gibi Türkiye'de vakıf üniversitelerinin yeni olmasından dolayı tam kurumsallaşamamalarının da etkisinin olduğu düşünülmektedir.

Şekil 2: Öğrencilerin üniversitelerinden memnuniyet durumları.

İstanbul'daki üniversitelerde okuyan öğrencilerin barınma durumlarına bakıldığında bu öğrencilerin % 56,8'i ailesinin yanında kalırken % 22,3'ü arkadaşlarıyla beraber özel evde, % 11,4'ü özel yurtda, % 6,5'i devlet yurtda ve % 3'ü de tek başına özel evde kalmaktadır. Vakıf üniversitelerinde okuyan öğrencilerin % 63,3'ü ailesinin yanında kalırken % 18,8'i arkadaşlarıyla beraber özel evde, % 12,9'u özel yurtda, % 3,8'i tek başına özel evde ve % 1,2'si devlet yurtda kalmaktadır. Devlet üniversitesi öğrencilerinin ise % 45,4'ü ailesinin yanında % 28,3'ü arkadaşlarıyla beraber özel evde, % 15,8'i devlet yurtda, % 8,8'i özel yurtda ve % 1,7'si de tek başına özel evde kalmaktadır (Şekil 3). Devlet ve Vakıf üniversitelerinin öğrencilerinin kaldıkları yerler karşılaştırıldığında vakıf üniversitelerinde okuyan ve ailesinin yanında kalan öğrencilerin çoğunluğu dikkat çekmekle beraber, vakıf

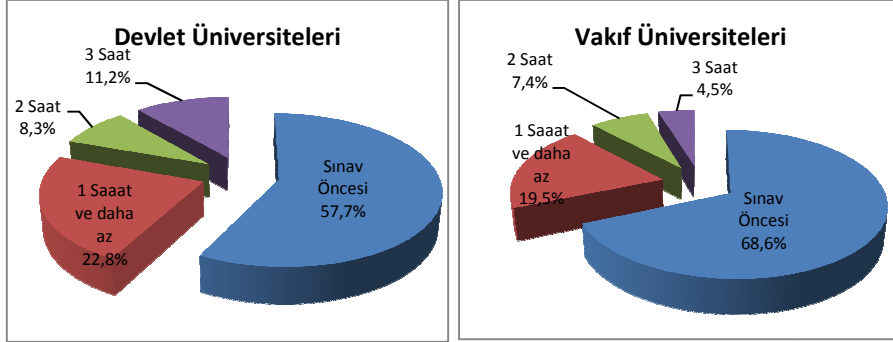
üniversitesinde okuyan öğrencilerin genellikle devlet yurdunda kalmadıkları arkadaşlarıyla beraber ev tuttıkları görülmektedir. Bunun yanında yine vakıf üniversitelerinde okuyan öğrencilerin özel yurtları da fazla tercih etmedikleri görülmektedir. Nitekim devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilerle sadece % 4'lük bir fark oluşmuştur.

Şekil 3: Örneklem grubundaki öğrencilerin barınma durumları.

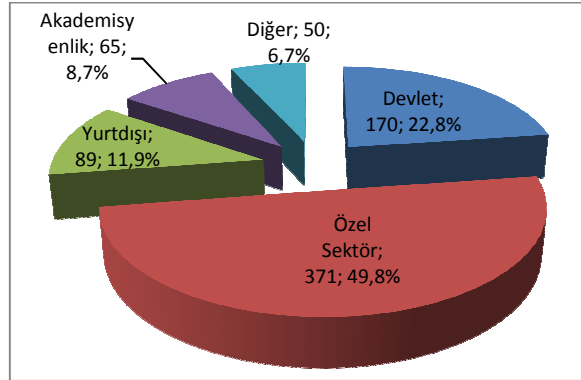
Öğrencilerin ders çalışma durumlarına bakıldığında öğrencilerin % 64,6'sının sadece sınav öncesinde ders çalıştıkları ve bu oranın devlet üniversitelerinde % 57,7'ye düşerken vakıf üniversitelerinde % 68,6'ya çıktığı görülmektedir (Şekil 4). Üniversite öğrencilerinin % 20,7'si günde ortalama bir saat ve daha az ders çalışırken, % 7,7'si 2 saat ve % 7'si de 3 saat ders çalışmaktadır. Devlet ve vakıf üniversitelerinde 1 saat ve daha az ve 2 saat ders çalışanların oranları birbirine yakın iken 3 saat ders çalışanların oranı devlet üniversitelerinde oldukça yüksektir. Bu oran vakıf üniversitelerinde % 4,5 iken devlet üniversitelerinde % 11,2'dir (Şekil 4). Günlük ders çalışma oranlarına göre devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilerin vakıf üniversitelerinde okuyanlara göre daha düzenli ve daha fazla ders çalıştıkları görülmektedir. Öğrencilerin genellikle sadece sınav öncesinde ders çalışmalarında Türkiye'deki yükseköğretimde sadece vize ve final sınavlarının yapılmasının ödev, proje, sunum ve kısa sınavlara fazla yer verilmemesinin ve derslerde öğrencilerin pasif olmasının etkisi de vardır.

TÜRKİYE'DE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYO-KÜLTÜREL ÖZELLİKLERİNİN TESPİTİ VE ANALİZİ: İSTANBUL ÖRNEĞİ

Şekil 4: Üniversite öğrencilerinin günlük ortalama ders çalışma saatleri.

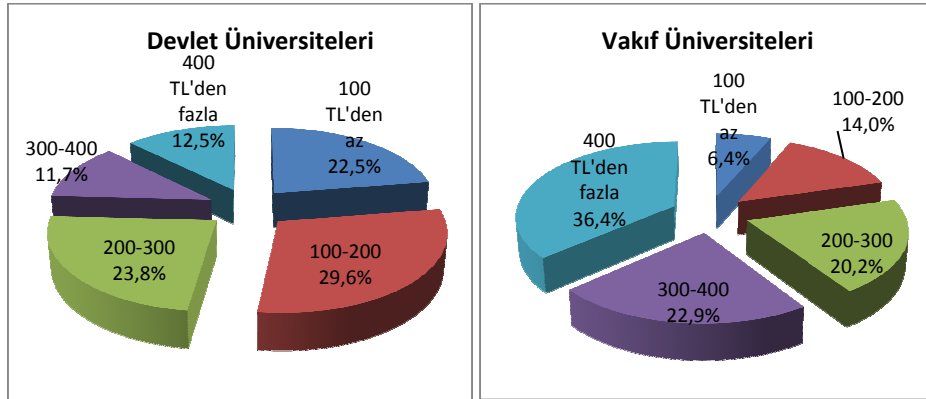
Öğrencilerin mezuniyet sonrası tecihlerine bakıldığında öğrencilerin % 49,8'i özel sektörde çalışmayı tercih edeceğini belirtirken % 22,8'i devlette çalışmayı ve % 11,9'u yurt dışına gitmeyi ve % 8,7'si akademisyen olmayı düşünmektedir (Şekil 5). Mezuniyet sonrası tercihlerde devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilerle vakıf üniversitelerinde okuyan öğrenciler arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Nitekim özel sektörde çalışmak isteyenlerin oranı devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilerde % 38,3 iken bu oran vakıf üniversitelerinde % 55,8'e çıkmaktadır. Bunun yanında devlet üniversitelerinde devlette çalışmak isteyenlerin oranı % 32 iken vakıf üniversitelerinde bu oran % 18'e düşmektedir. Akademisyen olma isteği devlet üniversitelerinde % 15,6 iken vakıf üniversitelerinde bu oran % 5,1'e düşmektedir.

Şekil 5: Mezuniyet sonrasında öğrencilerin çalışmak istedikleri alanların sektörel dağılımı.

Ekonomik Özellikler

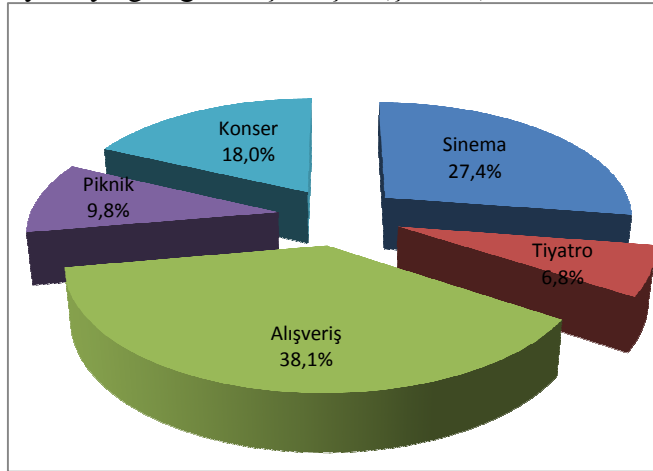
Üniversite öğrencilerinin harcama durumlarını öğrenmek için öncelikle konaklama, iâşe ve ulaşım dışında ne kadar para harcadıkları sorulmuştur. Öğrencilerin harcamalarına bakıldığında devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilerle vakıf üniversitelerinde okuyan öğrenciler arasında farklılık olduğu, vakıf üniversitelerinde okuyan öğrencilerin doğal olarak devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilere göre daha fazla harcama yaptıkları gözlenmiştir. Buna göre devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilerin % 29,6'sı 100 ile 200 TL arasında, % 23,8'i 200 ile 300 TL arasında, % 22,5'i 100 TL'den az, % 12,5'i 400 TL'den fazla ve % 11,7'si 300 ile 400 TL arasında harcama yaparken vakıf üniversitelerinde öğrencilerin % 36,4'ü 400 TL'den fazla, % 22,9'u 300 ile 400 TL arasında, % 20,2'si 200 ile 300 TL arasında, % 14'ü 100 ile 200 TL arasında ve % 6,4'ü de 100 TL'den az harcama yapmaktadırlar (Şekil 6). Bu öğrencilerin araba sahipliğine bakıldığında % 29,5'i vakıf üniversitelerinde ve % 11,3'ü devlet üniversitelerinde olmak üzere toplamda % 22,9'unun araba sahibi olduğu ve bu öğrencilerin genellikle ailesinin yanında kalan öğrenciler olduğu görülmektedir. Bunun yanında üniversite öğrencilerinin % 75,8'i dizüstü bilgisayar olmak üzere % 92,1'inin bilgisayarı varken sadece % 7,9'unun bilgisayarı yoktur. Bilgisayar ve dizüstü bilgisayar sahipliğinde devlet ve vakıf üniversiteleri arasında kayda değer bir farklılık söz konusu değildir.

Şekil 6: Öğrencilerin konaklama, iâşe ve ulaşım dışındaki harcama miktarları.

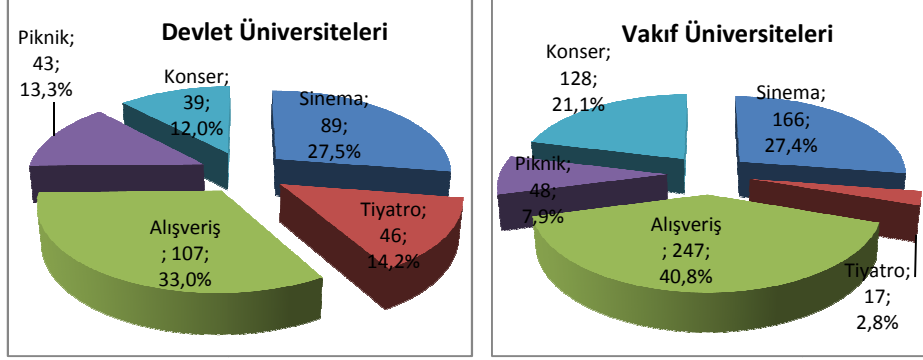
Sosyal ve kültürel özellikleri

Öğrencilerin eğitim faaliyetleri dışında eğlenme, dinlenme ve kişiliğini geliştirmeye yönelik yaptıkları faaliyetler kişisel gelişimleri açısından olduğu kadar ruh sağlıkları bakımından da çok önemlidir (Kılbaş 1995: 17; Karakuçuk 1999). Üniversite döneminde gençler genellikle kitap, dergi ve gazete okumakta ve sporla uğraşmaktadırlar. Üniversite öğrencileri bu dönemde yürüyüş yapmayı, gezmeyi, müzik dinlemeyi, romantik ve macera kitapları okumayı sevmektedirler (Tezcan 1982: 161-163). Bu nedenle öğrencilerin eğitim faaliyetleri dışında hangi aktiviteleri yaptıklarını öğrenmek amacıyla “son iki hafta içerisinde belirtilen aktivitelerden hangilerini yaptıkları” sorulmuş ve birden fazla seçeneğin işaretlenebildiği bu soruda öğrencilerin % 38,1’inin alışveriş yaptığı, % 27,4’ünün sinemaya, % 18’inin konsere, % 9,8’inin pikniğe ve % 6,8’inin tiyatroya gittiği anlaşılmıştır (Şekil 7).

Şekil 7: Öğrencilerin son iki hafta içerisinde yaptıkları aktiviteler.

Devlet üniversiteleri öğrencilerinin son iki hafta içerisinde yaptıkları aktivitelere bakıldığında % 33’ünün alışveriş yaparken % 27,5’inin sinemaya gittiği, % 14,2’sinin tiyatroya gittiği, % 13,3’ünün piknik yaptığı ve % 12’sinin de konsere gittiği görülmektedir (Şekil 8). Vakıf üniversitelerinde ise % 40,8’inin alışveriş yaparken % 27,4’ünün sinemaya, % 21,1’inin tiyatroya, % 7,9’unun pikniğe ve % 2,8’inin tiyatroya gittiği görülmektedir (Şekil 8).

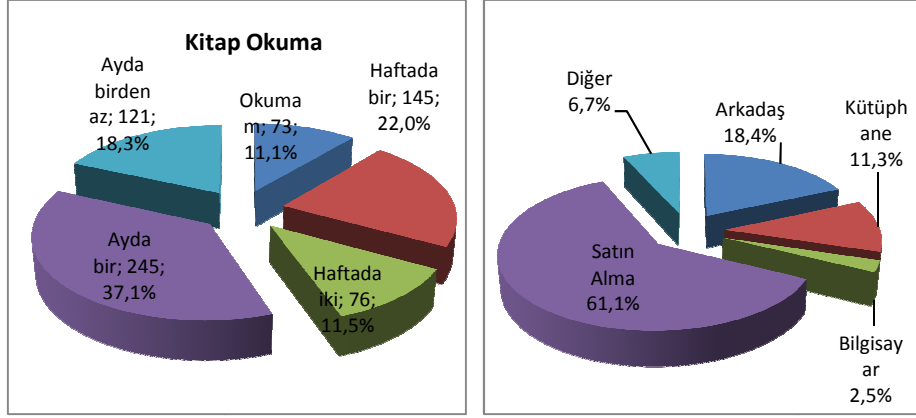

Şekil 8:Öğrencilerin son iki hafta içerisinde yaptıkları aktivitelerin devlet ve vakıf üniversiteleri öğrencilerine göre dağılımı.

Bu sonuçlara göre vakıf üniversitesi öğrencilerinin devlet üniversitelerindeki öğrencilere göre alışverişe daha fazla zaman harcadıkları ve konserlere daha fazla gittikleri anlaşılırken devlet üniversitesinde okuyan öğrencilerinde daha fazla tiyatroya ve pikniğe gittikleri görülmektedir. Konsere gitme oranlarının yüksek olmasında anketlerin bahar döneminde yapılmış olmasının ve bu dönemde özellikle vakıf üniversitelerinde bahar şenliklerinin yapılmasının da önemli bir etkisi olmuştur. Ayrıca, her iki öğrenci grubunun sinema alışkanlıklarının aynı olduğu ve vakıf üniversitesi öğrencilerinin tiyatroya gitme alışkanlıklarının çok az olduğu görülmektedir.

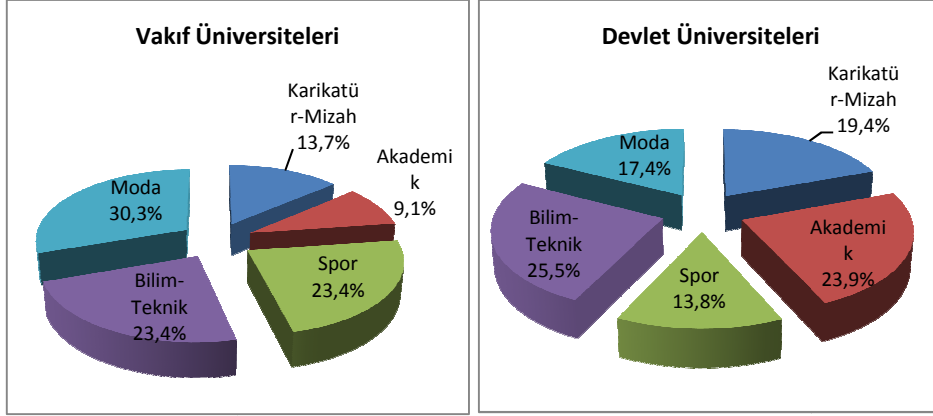
Ankete katılan üniversite öğrencilerinin kitap okuma sıklıklarına bakıldığında % 37,1'inin ayda bir, % 22'sinin haftada bir, % 18,3'ünün ayda birden daha az, % 11,5'inin haftada iki kitap bitirdiği ve % 11,1'inin de düzenli kitap okumadığı görülmektedir (Şekil 9). Devlet üniversitesi öğrencileriyle vakıf üniversitesi öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları karşılaştırıldığında devlet üniversitesi öğrencilerinin daha fazla kitap okudukları görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin bu kitapları daha çok satın alarak okudukları (% 65,5) ve kütüphaneden ödünç alma (% 12,1) alışkanlıklarının fazla olmadığı görülmektedir (Şekil 9). Ayrıca kütüphaneden ödünç alma işlemi devlet üniversiteleri öğrencilerinde vakıf üniversitesi öğrencilerine göre daha fazladır. Bunun yanında arkadaşlardan ödünç almanın da öğrenciler arasında oldukça yaygın olduğu ancak elektronik kitap okumanın henüz çok yaygın olmadığı anlaşılmaktadır.

TÜRKİYE'DE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYO-KÜLTÜREL ÖZELLİKLERİNİN TESPİTİ VE ANALİZİ: İSTANBUL ÖRNEĞİ

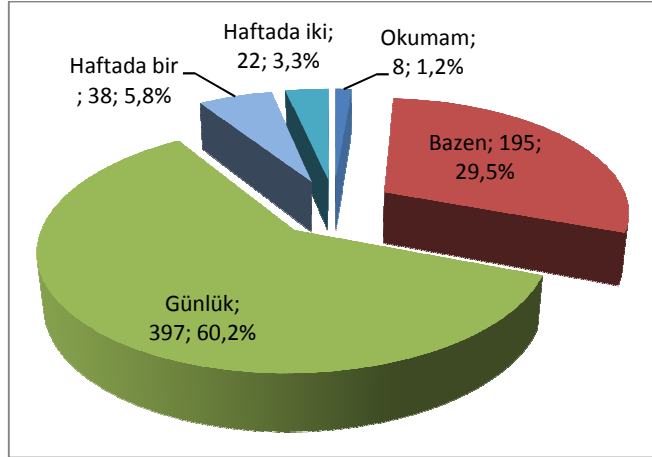
Şekil 9: Üniversite öğrencilerinin kitap okuma ve okudukları kitapları temin etme durumları.

İstanbul'daki üniversite öğrencileri % 26 oranında moda dergilerini takip ederken % 24,1 oranında bilim-teknik, % 20,2 oranında spor, % 15,6 mizah-karikatür ve 14 oranında da akademik dergileri takip etmektedirler. Bu oranlar devlet ile vakıf üniversiteleri arasında farklılık göstermektedir. Nitekim devlet üniversitelerinde en fazla takip edilen dergiler % 25,5 ile bilim-teknik, % 23,9 ile akademik, % 19,4 ile karikatür-mizah, % 17,4 ile moda ve % 13,8 ile spor dergileri iken vakıf üniversitelerinde en fazla takip edilen dergi % 30,3 ile moda dergileri iken bunu % 23,4'er ile bilim-teknik ve spor dergileri, % 13,7 ile karikatür-mizah dergileri ve sadece % 9,1 ile akademik dergiler takip etmektedir (Şekil 10). Bu sonuçlara göre vakıf üniversitelerinde en fazla moda dergileri ve en az akademik dergiler takip edilirken devlet üniversitelerinde en fazla bilim-teknik dergileri takip edilirken en az spor dergileri takip edilmektedir. Bunun yanında moda dergilerinin takip oranında devlet üniversitelerindeki kız öğrencilerle vakıf üniversitelerindekiler arasında kayda değer bir farklılık olmadığı görülmektedir. Genel olarak bakıldığında ise spor dergilerini takip eden öğrencilerin % 91'i erkek ve % 9'u kız iken moda dergilerini takip eden öğrencilerin ise % 89'u kız ve % 11'i erkektir.

Şekil 10: Üniversite öğrencilerinin okudukları dergilerin türlerine göre dağılımı.

Öğrencilerin gazete okuma sıklıklarına bakıldığında % 60,2'sinin günlük olarak düzenli okudukları, % 29,5'inin bazen, % 5,8'inin haftada bir, % 3,3'ünün haftada iki gün gazete okudukları ve % 1,2'sinin de gazete okumadıkları görülmüştür (Şekil 11). Ayrıca gazete okuma sıklıklarında devlet üniversiteleri öğrencileri ile vakıf üniversiteleri öğrencileri arasında fazla bir farklılığın olmadığı görülmektedir.

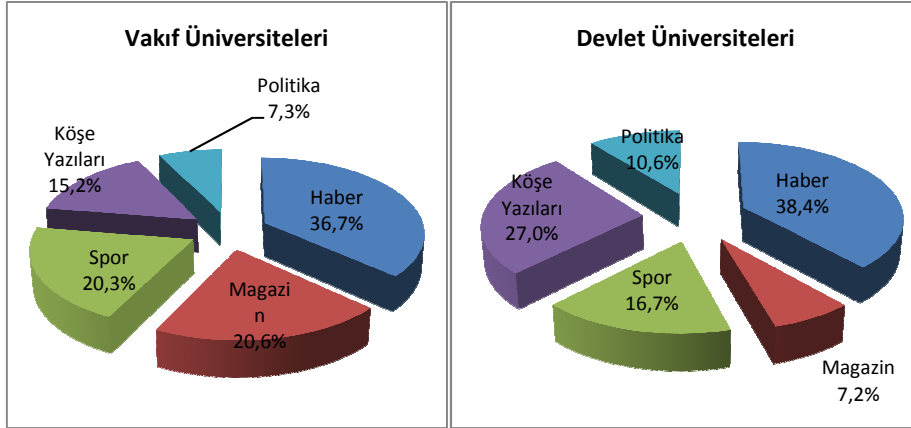

Şekil 11: Üniversite öğrencilerinin gazete okuma sıklıkları.

Öğrencilerin % 37,2'si gazetelerin en çok haber bölümlerini okurken, % 19,2'si spor, % 18,7'si köşe yazıları, % 16,6'sı magazin ve % 8,3'ü politika bölümlerini okumaktadırlar. Devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilerin vakıf üniversitelerinde okuyan öğrencilere göre

TÜRKİYE'DE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYO-KÜLTÜREL ÖZELLİKLERİNİN TESPİTİ VE ANALİZİ: İSTANBUL ÖRNEĞİ

haber, köşe yazıları ve özellikle politika bölümlerini daha fazla takip ettikleri ve vakıf üniversitelerinde okuyan öğrencilerinde magazin ve spor bölümlerini daha fazla okudukları görülmektedir (Şekil 12). Bu sonuçlara göre üniversite öğrencilerinin genel itibarıyla gündemi ve gazeteleri günlük olarak takip ettikleri anlaşılmaktadır.

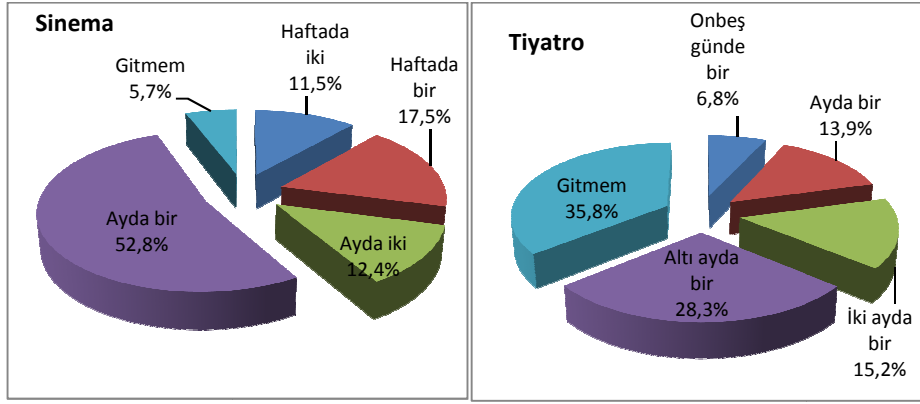
Şekil 12: Üniversite öğrencilerinin gazetelerin bölümlerini okuma durumları.

Öğrencilerin dinledikleri müziklere bakıldığında % 32,5 oranında Türk pop müziği, % 20,6 oranında hiphap ve rock müziği, % 11,3 oranında Türk halk müziği, % 9,5 oranında Türk sanat müziği ve % 26,1 oranında da diğer müzikleri dinledikleri görülmektedir. Müzik dinleme tarzlarında devlet ve vakıf üniversitelerinde kayda değer bir farklılık olmamakla beraber Türk pop müziğinin vakıf üniversitesi öğrencileri tarafından (% 36,6'ya % 24,6) Türk halk müziğinin de devlet üniversitesi öğrencileri tarafından (% 15,9'a % 8,9) daha fazla tercih edildiği görülmektedir.

İstanbul'daki üniversite öğrencilerinin % 52,8'inin ayda bir, % 17,5'inin haftada bir, % 12,4'ünün ayda iki, % 11,5'inin haftada iki sinemaya gittiği ve % 5,7'sinin de sinemaya gitmediği görülmüştür (Şekil 13). Sinemaya gitme sıklıklarında vakıf ve devlet üniversiteleri öğrencileri arasında çok büyük bir farklılık olmamakla beraber vakıf üniversitesi öğrencilerinin sinemaya gitme alışkanlığının biraz daha fazla olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin % 35,8'i tiyatroya gitmezken, % 28,3'ü altı ayda bir, % 15,2'si iki ayda bir, % 13,9'u ayda bir ve % 6,8'i on beş günde bir

tiyatroya gitmektedir (Şekil 13). Devlet üniversitesi öğrencilerinde tiyatroya gitme oranı vakıf üniversitesi öğrencilerine göre daha fazladır. Ayrıca tiyatroya gitmeyen vakıf üniversitesi öğrencilerinin oranı % 42,1 iken devlet üniversitelerinde bu oran % 24,6'dır. Bu sonuçlara göre üniversite öğrencilerinin tiyatrodan daha çok sinemaya gittikleri, hatta ankete cevap veren öğrencilerin üçte birinden fazlasının tiyatroya gitme alışkanlığının olmadığı görülmektedir.

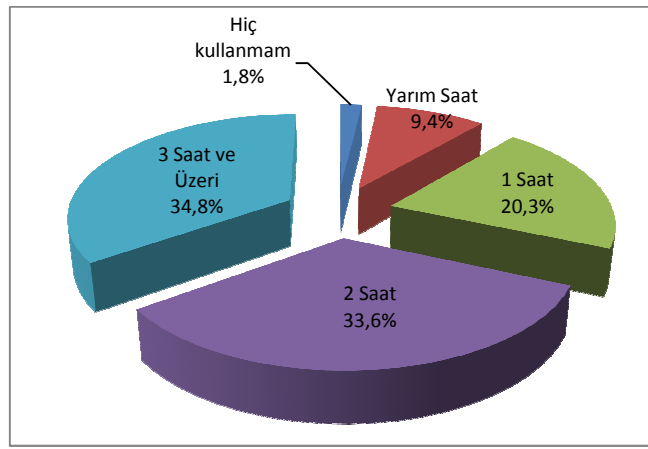
Şekil 13: Öğrencilerin sinema ve tiyatroya gitme sıklıkları.

Öğrencilere kulüplere üyelik durumları sorulduğunda öğrencilerin sadece % 37,8'i sosyal-aktivite kulüplerine üye olduklarını söylemiştir. Bu durum, devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilerle vakıf üniversitelerinde okuyan öğrenciler arasında farklılık göstermektedir. Nitekim kulüp üyelik oranı devlet üniversitelerinde % 50,6 iken vakıf üniversitelerinde bu oran % 30,5'e düşmektedir.

Üniversite öğrencilerinin internet kullanma durumlarına bakıldığında % 34,8'i günde 3 saat ve üzerinde internet kullanırken % 33,6'sı 2 saat, % 20,3'ü 1 saat, % 9,4'ü yarım saat internet kullanmakta ve % 1,8'i de hiç kullanmamaktadır (Şekil 14). Devlet üniversiteleriyle vakıf üniversiteleri öğrencileri arasında internet kullanımı bakımından çok büyük bir fark bulunmamakla birlikte devlet üniversiteleri öğrencilerinden 3 saat ve üzerinde internet kullananların oranı % 28,8 iken vakıf üniversitelerinde bu oran % 38,8'e çıkmaktadır. Öğrenciler internete genellikle (% 92,8) evlerinde veya yurtlarında kullanırken okulda kullanım oranları oldukça düşüktür (% 3,7). Ayrıca üniversite öğrencilerinin internet kafeye gitme oranları da oldukça azdır (% 3,5).

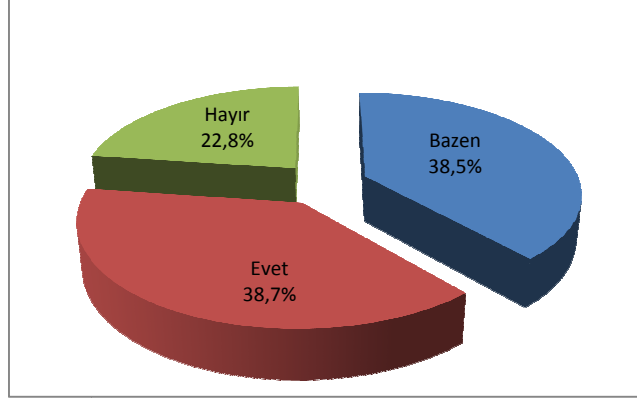
*TÜRKİYE'DE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYO-KÜLTÜREL ÖZELLİKLERİNİN TESPİTİ
VE ANALİZİ: İSTANBUL ÖRNEĞİ*

Bunun yanında vakıf üniversitelerinde okuyan öğrencilerin evden internet kullanım oranları devlet üniversitelerine göre daha yüksektir (% 83,3'e % 68,6). Buna göre devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilerin internet kafeden ve okuldan internete erişim oranları daha yüksektir. Bu da genellikle kaldıkları yerlerde internetin olmamasından kaynaklanmaktadır.

Şekil 14: Üniversite öğrencilerinin günlük ortalama internet kullanma durumları.

Öğrencilerin % 38,7'si spor düzenli olarak spor yaptığını söylerken % 38,5'i bazen spor yaptığını ve % 22,8'i spor yapmadığını söylemiştir (Şekil 15). Spor yapma durumlarında devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilerle vakıf üniversitelerinde okuyan öğrenciler arasında fazla bir fark olmamakla beraber vakıf üniversitelerinde düzenli spor yapanların oranı (% 42,1) devlet üniversitelerindekilerine (% 32,6) göre daha fazladır. Futbol ve basketbol maçlarını gider misiniz? sorusuna öğrencilerin % 31,6'sı evet yanıtını verirken % 29,4'ü bazen giderim ve % 39,2'si hayır gitmem yanıtını vermiştir. Burada da devlet ve vakıf üniversitelerinde okuyan öğrenciler arasında fazla bir farklılık yok iken vakıf üniversitelerinde okuyan öğrencilerin devlet üniversitelerinde okuyanlara göre % 10'luk bir farkla daha fazla maçları izlemeye gittikleri görülmüştür.

Şekil 15: Spor yapma durumları.

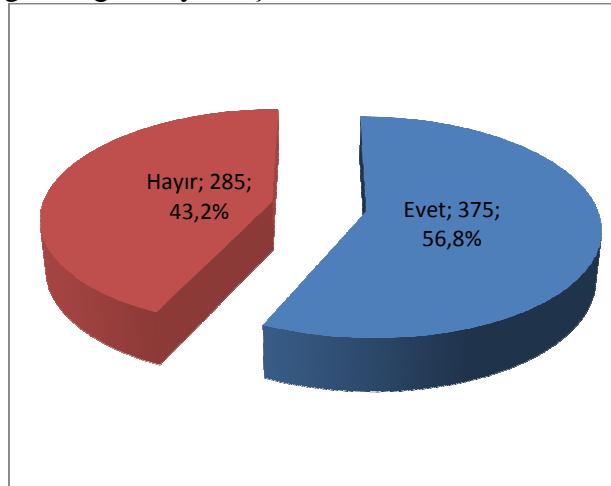
Öğrencilerin alkol alma ve sigara içme durumlarına bakıldığında öğrencilerin % 40,6'sı alkol almazken ve % 59,4'ü alkol almaktadır. Alkol alma oranı vakıf üniversitelerinde okuyanlarda (% 61,9) devlet üniversitelerinde (% 55) okuyanlara göre biraz daha fazladır. Bunun yanında yine öğrencilerin % 52,1'i sigara içerken % 47,9'u içmemektedir. Sigara içenlerin % 8'i tiryaki olmadıklarını ara sıra içtiklerini ifade etmektedirler. Sigara içme bakımından öğrenciler karşılaştırıldığında vakıf üniversitelerinde okuyan öğrencilerin devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilere göre sigara içme oranlarının daha fazla olduğu görülmektedir. Nitekim devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilerin % 60'ı sigara içmezken bu oran vakıf üniversitelerinde % 41'e düşmektedir. Ayrıca vakıf üniversitelerinde okuyan bayan öğrencilerin sigara içme oranı (% 55) devlet üniversitelerinde okuyanlardan (% 47) daha fazladır.

Alkol alma bakımından öğrenciler karşılaştırıldığında vakıf üniversitelerinde okuyan öğrencilerin alkol alma oranının (% 61,9) devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilere göre (% 55) daha fazla olduğu görülmektedir. Alkol alma durumunun cinsiyetlere göre dağılımına bakıldığında bayan öğrencilerin % 43'ünün erkek öğrencilerinde % 63'ünün alkol aldığı görülmektedir. Buna göre alkol alma oranı erkeklerde daha fazladır. Ayrıca vakıf üniversitelerinde okuyan bayan öğrencilerin alkol alma oranı (% 50) devlet üniversitelerindekinden (% 31) daha fazladır. Sigara ve alkol kullanımının yüksek olmasında üniversite öğrencilerinin aile kontrolünden uzak olmalarının ve alkol-sigara kullanımının kendilerini yetişkin gibi hissettirerek

*TÜRKİYE'DE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYO-KÜLTÜREL ÖZELLİKLERİNİN TESPİTİ
VE ANALİZİ: İSTANBUL ÖRNEĞİ*

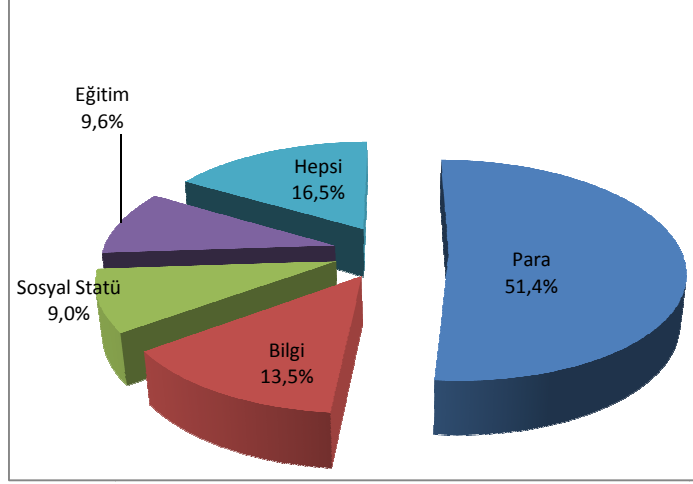
özgürleştirdiğini düşünmelerinin ve arkadaş gruplarına kendilerini kabul ettirme kaygılarının etkili olduğu düşünülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin ülke meselelerine ve siyasete olan ilgisi artmaktadır (Kasapoğlu 1996:118). Siyasetle ilgileniyor musunuz? sorusuna öğrencilerin % 56,8'i evet cevabını verirken % 4,2'si hayır cevabını vermiştir (Şekil 16). Politikayla ilgilenme oranı devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilerde % 62,1 iken vakıf üniversitelerinde okuyan öğrencilerde % 53,8'dir. Bu sonuçlara göre devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilerin politikaya daha fazla ilgi duydukları görülmektedir. Ayrıca üniversite bağlamında politikayla ilgilenme oranı en fazla olan üniversite Boğaziçi Üniversitesi'dir. Nitekim bu üniversiteden ankete katılan 60 öğrenciden 40 tanesi politikayla ilgilendiğini söylemiştir.

Şekil 16: Öğrencilerin siyasete olan ilgileri.

Öğrenciler “Sizce günümüzün en etkili silahı nedir” sorusuna % 51,4 oranında para cevabını verirken, % 16,5 oranında hepsinin (para, bilgi, sosyal statü ve eğitim), % 13,5 oranında bilginin, % 9,6 oranında eğitimin ve % 9 oranında sosyal statünün etkili olduğunu söylemişlerdir (Şekil 17). Günümüzün en etkili silahı sorusunda devlet üniversiteleri ile vakıf üniversiteleri arasında sadece para olduğunu düşünenlerde önemli bir fark oluşmaktadır. Nitekim bu oran vakıf üniversitelerinde okuyan öğrencilerde % 57 iken devlet üniversitelerinde % 41’e düşmektedir. Devlet üniversitelerindeki öğrenciler % 24,8 oranında paranın yanında bilgi, eğitim ve sosyal statünün de etkili olduklarını düşünmektedirler.

Şekil 17: Öğrencilere göre günümüzün en etkili silahı nedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

İstanbul'daki üniversitelerde okuyan öğrenciler genel itibariyle hem İstanbul'da üniversite okumaktan hem de öğrenim gördükleri üniversiteden memnundurlar. Ayrıca öğrencilerin kaldıkları yerlere bakıldığında % 56,8'inin ailesiyle birlikte kaldığı ve dolayısıyla ailesi İstanbul'da oturan öğrencilerin başka bir şehre gitmeyi tercih etmedikleri görülmektedir. Ailesinin yanında kalan öğrencilerin ardından öğrenciler en fazla arkadaşlarıyla beraber özel evde kalmayı tercih etmektedirler. Öğrencilerin ders çalışma durumlarına bakıldığında yaklaşık % 65 oranında sınavlardan önce ders çalıştıkları ve devlet üniversitelerindeki öğrencilerin vakıf üniversitelerindeki öğrencilere göre daha düzenli ve daha fazla ders çalıştıkları görülmektedir.

Öğrencilerin zamanlarını önemli oranda internet başında geçirdikleri % 34,8'inin günde 3 saat ve üzeri ve % 33,6'sının 2 saat internet kullandığı görülmektedir. Yani öğrencilerin % 68,4'ü günde 2 saatten fazla internette zaman geçirmektedir. Ayrıca öğrencilerin oldukça sosyal oldukları sinema, tiyatro, piknik, konser, spor, vb. faaliyetlere aktif olarak katılmaktadırlar. Öğrencilerden sadece % 22,8'i spor yapmadığını söylemiştir. Bunun yanında genel olarak günlük gazeteleri okudukları ve % 37 oranında haber bölümlerini ve % 18,7 oranında da köşe yazarlarını okuyarak gündemleri takip ettikleri anlaşılmaktadır. Ancak fazla kitap okumadıkları ve kütüphaneleri aktif olarak

*TÜRKİYE'DE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYO-KÜLTÜREL ÖZELLİKLERİNİN TESPİTİ
VE ANALİZİ: İSTANBUL ÖRNEĞİ*

kullanmadıkları görülmektedir. Öğrencilerin kütüphane kullanımını ve kitap okuma oranlarını arttırmak için kütüphane veya kafeterya içerisindeki belirli bölümlerde değişikliğe giderek öğrencileri buralara çekmenin yolları aranmalıdır. Öğrencilerin okuldaki zamanlarının çoğunu geçirdikleri kafeteryalar kitap kafelere dönüştürülüp buralardaki öğrencilerinde kitap okuması ve ders çalışması sağlanabilir.

Öğrencilerin yaklaşık % 54'ünün alkol alması ve % 52'sinin sigara içmesi oldukça düşündürücüdür. Yani her iki öğrenciden biri alkol almakta ve sigara içmektedir. Bu oranlar vakıf üniversitelerinde daha da artmaktadır. Öğrencilerin bu konularda bilinçlendirilmesi ve kötü alışkanlıklar edinmelerinin önüne geçilmesi gerekmektedir. Bunun yanında üniversiteler öğrencilerin sosyal ve kültürel faaliyetlerine destek vermeli ve öğrencileri eğlenirken eğitmeli ve kişilik kazanımına yardımcı olmalıdır.

Öğrencilerin müzik eğilimlerinin oldukça farklı olduğu belirli bir müzik alanına yönelmedikleri ancak pop, hiphop ve rock tarzında hareketli müzikleri tercih ettikleri görülmektedir. Öğrencilerin politikayla ilgilerine bakıldığında % 56,8'inin politikayla ilgilendikleri görülmektedir. Öğrencilerin politikayla ilgilenmeleri, gündemleri takip etmeleri oldukça iyidir. Bunun yanında öğrenciler mezuniyetten sonra yaklaşık % 50 oranında özel sektörde çalışmayı tercih etmektedirler. Devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilerde dahi devlette çalışmak isteyenlerin oranı % 32'dir. Bu da öğrencilerin gelecekle ilgili planlarının olduğunu ve kendilerini geleceğe hazırladıklarını göstermektedir. Bunun yanında devlet memuru olsun da ne olursa olsun anlayışının da değişmeye başladığını bir göstergesidir.

Devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilerle vakıf üniversitelerinde okuyan öğrenciler arasında ekonomik yönden, sosyo- kültürel yönden ve tutum ve davranışlar bakımından kayda değer farklılıklar bulunmaktadır.

KAYNAKLAR

- Enç, Mithat (1976). Ruh Sağlığı Bilgisi. İstanbul: MEB Bilim ve Kültür Eserleri Dizisi Öğretmen Kitapları.
Karaküçük, Suat (1999). Rekreasyon, Boş Zamanları Değerlendirme. Ankara: Bağırhan Yay,

- Kasapoğlu, Aytül (1996). “Din Siyaset ilişkileri Öğrenci Gençlik Üzerine Bir Siyasal Kültür Araştırması”, Ankara Üni. Dil Ve Tarih- Coğrafya Fak. Sosyoloji Dergisi (1), s. 118.
- Kılbaş, şukran (1995). Gençlik Ve Boş Zamanı Değerlendirme. Adana: Çukurova Üniversitesi Basımevi.
- Kır, İbrahim. (2007) “Yüksek Öğretim Gençliđinin Boş Zaman Etkinlikleri: KSU Örneği”. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 17(2): 307-328.
- Özel, Ali (2006) “Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapısı”. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 16: 317-336.
- Tezcan, Mahmut (1982). Sosyolojik Açıdan Boş Zamanların Deđerlendirilmesi: Ankara: Ankara Üni. Eğitim Bilimleri Fak. Yay. No: 116.